12.11.2020

LaV@eduskunta.fi

Eduskunnan lakivaliokunnan lausuntopyyntö 1.11.2021

Asiantuntijalausunto eduskunnan lakiasiainvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä laiksi avioliittolain muuttamisesta

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) antaa pyynnöstä asiantuntijalausunnon eduskunnan lakiasiainvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi avioliittolain muuttamisesta.

Avioliiton kumoaminen

DVV kannattaa ehdotusta lisätä avioliittolakiin säännökset pakottamalla solmitun avioliiton kumoamisesta. Avioliiton kumoamismahdollisuus edellyttää järjestelmämuutoksia, mutta ne eivät aiheuta merkittäviä kustannuksia, mm. väestötietojärjestelmään tulee lisätä uutena avioliiton purkautumismuotona avioliiton kumoaminen ja sen seurauksena määräytyvä siviilisääty. Kumotun avioliiton oikeusvaikutukset ovat ehdotuksen mukaan pääosin samat kuin avioerossa. Ehdotuksessa nämä vaikutukset on määritelty selkeästi.

Ulkomailla alaikäisenä solmitun avioliiton tunnustaminen

Ulkomailla solmitun avioliiton tunnustamisesta säännellään 115 §:ssä. Pääsääntönä on, että ulkomailla pätevästi solmittu avioliitto tunnustetaan Suomessa, jollei se ole oikeusjärjestyksemme perusteiden vastainen. Avioliittolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 115a §. Ehdotuksen mukaan, jos toinen puolisoista on asunut avioliiton solmimishetkellä Suomessa, ulkomailla alle 18-vuotiaana solmittua avioliittoa ei tunnusteta, ellei tunnustamiselle ole erityisiä syitä.

Uusi säätely vastaa pääosiltaan DVV:n nykyistä käytäntöä, jonka mukaan ulkomailla alaikäisenä solmittu avioliitto voidaan tunnustaa ja merkitä väestötietojärjestelmään vasta alaikäisen tultua täysi-ikäiseksi, jos alaikäinen puoliso täytettyään18-vuotta ilmaisee haluavansa avioliiton tulevan tunnustetuksi Suomessa. Jos lapsiavioliittojen tunnustamisesta olisi oma säännös, toisi se selkeyttä. Tällöin tunnustamisesta kieltäytyminen olisi suoraan nimenomaisella pykälällä perusteltavissa, kun nykyisin perustelut ja harkinta avioliiton tunnustamisesta tulevat AL 139.2 §:ssä säännellystä Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisuudesta.

DVV katsoo kuitenkin, ettei pykälää tulisi rajata koskemaan vain tilanteita, joissa toinen osapuoli on avioliiton solmimishetkellä asunut Suomessa. Säännöksen tulisi sen sijaan koskea ylipäänsä kaikkia alaikäisenä solmittuja avioliittoja asuinmaasta riippumatta. Tällöin alaikäisenä solmittujen avioliittojen tunnustamisen edellytykseksi säänneltäisiin aina se,

12.11.2020

että tunnustamiselle olisi erityisiä syitä. DVV voisi aina myös edellyttää toimitettavan selvityksen näistä.

Jos säännös rajattaisiin koskemaan vain niitä tilanteita, joissa toisella osapuolella on ollut asuinpaikka Suomessa, aiheuttaisi se käytännössä ongelmia. Ennen perusteluissa ja harkinnassa käytettävän säännöksen valintaa tulisi määrittää henkilön kansainvälisyksityisoikeudellinen asuinpaikka ja asuinpaikkakysymyksen ratkaisu määrittelisi päätöksen perusteena ja harkinnassa käytettävän säännöksen. Kansainvälisyksityisoikeudellisen asuinpaikan määrittäminen ei yksittäistapauksissa myöskään ole selkeärajaista.

DVV ei voisi perusteluissaan vedota tähän pykälään tilanteissa, joissa kummankin osapuolen kansainvälisyksityisoikeudellinen asuinpaikka on harkittava avioliittoa solmittaessa olleen ulkomailla, vaikka käytännössä tunnustamista tai tunnustamatta jättämistä koskeva harkinta tehtäisiin samoin perustein kuin niissä tilanteissa, joissa toisella osapuolella olisi ollut asuinpaikka Suomessa.

Digi- ja väestötietovirasto

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Aho-Eagling Anne 91187255B

Digitaalinen allekirjoittaja: Aho-Eagling Anne 91187255B
Päiväys: 2021.11.12 11:12:13 +02'00'

Anne Aho-Eagling

ylitarkastaja